

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกับการปฏิบัติการศึกษาพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ของสถาบันการศึกษาของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาตามแนวทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของ Seligman เพื่อศึกษาว่า คะแนนรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาพยาบาลทั้ง 3 มิติ คือ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความสม่ำเสมอ และมิติความทั่วไป จะมีความสัมพันธ์กับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการพยาบาลหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการผลิตบุคลากรเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล เช่นเดียวกันกับการจัดการศึกษาระดับอื่น ๆ ซึ่งจะต้องกำหนดเป้าหมายการผลิตบุคลากรให้มีคุณภาพในการที่จะเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล ทั้งนี้เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคลทั่วไปในสังคม ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ ซึ่งการจัดการศึกษาพยาบาลให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจำเป็นต้องวางรากฐานการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องคำนึงถึง องค์ประกอบหลายประการนักศึกษาพยาบาลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียนการสอนทางการพยาบาลเพราะมีความแตกต่างกันในด้านภูมิหลัง พื้นฐานความรู้ ความสามารถ การรับรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ (ประหยัศศรี เกื้อนศิริ 2536:2)และในการจัดการศึกษาพยาบาล เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตบุคลากรเข้าสู่วิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามลักษณะวิชาชีพ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงประกอบไปด้วยเนื้อหาทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งจะต้องสอดคล้องประสมประสานกัน โดยถือว่าการฝึกภาคปฏิบัติจะช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางภาคทฤษฎีไปใช้ในสถานการณ์จริง (วิริยา สุขวงศ์ 2531:1) และจากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อัจฉรา เดชขุน : 2533) และพบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีปัญหาทางการเรียนมักขาดกำลังใจ และจะมีปัญหาต่อการฝึกภาคปฏิบัติ จึงทำให้

ผู้วิจัยสนใจที่จะนำทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ของ Martin E.P. Seligman มาศึกษากับนักศึกษาพยาบาลที่มีปัญหาทางด้านการเรียน โดยใช้รูปแบบการอธิบาย (Explanatory style) ที่บุคคลจะอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (locus of causality dimension) มิติความสม่ำเสมอ (Stability dimension) และมิติความทั่วไป (Globality dimension) วิธีหนึ่งที่ใช้วัดรูปแบบการอธิบายคือการใช้แบบสอบถาม จึงมีการสร้างแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุขึ้น (The attributional Style Questionnaire : ASQ) เพื่อวัดรูปแบบการอธิบายนี้ (Peterson, Semmel, Von Baeyer, Abramson , Metalsky and Seligman,1982) รูปแบบการอธิบายสามารถนำไปทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการทำงานได้

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศได้มีการศึกษารูปแบบการอธิบายนี้กับนักเรียนทั้งระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย แต่ในประเทศไทย ประสุด หุ่นวงศ์มาศ (2534) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครพบว่านักเรียนที่มีรูปแบบ การอธิบายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะมองโลกในแง่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการอธิบาย เกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ในลักษณะมองโลกในแง่ร้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) และพบว่าการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความสม่ำเสมอ และมิติความทั่วไปของ นักเรียนมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) แต่สำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากับนักศึกษาระดับนี้ การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษากับนักศึกษาพยาบาล ปีที่ 2 เพราะเป็นปีแรกที่นักศึกษาเริ่มเรียนเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลที่มีการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติการพยาบาล ด้านนักศึกษาที่มีรูปแบบการอธิบายที่ไม่เหมาะสม(มองโลกในแง่ร้าย) ผล การศึกษาที่ได้ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการพยาบาล จะสอดคล้องกันหรือไม่ จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะศึกษาทฤษฎีนี้กับนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ซึ่งจะเป็กลุ่มตัวอย่างที่น่า สนใจที่จะนำมาศึกษาเรื่องนี้

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้พัฒนาขึ้นมาโดย นักจิตวิทยาคลินิกและนักจิตวิทยาการทดลอง ชื่อซีลิกแมน (Seligman) เขาได้ทำการทดลองศึกษาโดยให้สุนัขอยู่ในกรงแล้วใช้ไฟฟ้าช็อตโดยสุนัขไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีได้ ต่อมาได้ทดลองให้สุนัขมีโอกาสหลีกเลี่ยงหนีจากการถูกไฟฟ้าช็อตโดยเพียงแต่กระโดดไปยังอีกด้านหนึ่งของกรง พบว่าสุนัขที่เคยถูกไฟฟ้าช็อตมาแล้วไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีได้ จะเกิดอาการช่วยตนเองไม่ได้คือ เรียนรู้ว่าการถูกไฟฟ้าช็อตนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงหนีไม่ได้ ส่งผลให้สุนัขลดแรงจูงใจที่จะหนีลง แต่ถ้านำสุนัขที่อยู่ในกรงแล้วสามารถหลีกเลี่ยงหนีการถูกไฟฟ้าช็อตได้ เมื่อนำมาให้ไฟฟ้าช็อตสุนัขเหล่านั้นเกิดการเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงหนี และจะหนีได้เป็นผลสำเร็จ

ในปี ค.ศ. 1974 ฮิโรโต (Hiroto) ได้นำทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้มาศึกษากับมนุษย์ ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยแบ่ง นักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกได้รับเสียงรบกวนโดยนักศึกษาสามารถปิดเสียงรบกวนด้วยการกดปุ่ม 4 ครั้ง กลุ่มที่ 2 ได้รับเสียงรบกวนโดยที่ไม่สามารถปิดเสียงรบกวนได้ และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับเสียงรบกวนเลย หลังจากนั้นผู้ร่วมทดลองถูกทดสอบให้กดปุ่มเสียงอีกครั้ง ผลการทดลองพบว่ากลุ่มที่สามารถควบคุมเสียงรบกวนได้ และกลุ่มควบคุมสามารถเรียนรู้วิธีที่จะปิดเสียงรบกวนได้ในขณะที่กลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมเสียงรบกวนไม่สามารถเรียนรู้ที่จะปิดเสียงรบกวนได้ ซึ่งพบว่าผลการทดลองในมนุษย์คล้ายกันกับผลการทดลองในสัตว์

การช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นผลของประสบการณ์ที่บุคคลไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ทางลบได้ ก่อให้เกิดความบกพร่อง 3 ด้าน คือ

- 1 ความบกพร่องด้านแรงจูงใจ (Motivational Deficit) ทำให้มีการตอบสนองภายใต้การควบคุมของจิตใจที่ช้า และมีผลทำให้บุคคลลดแรงจูงใจในกิจกรรมในการตอบสนองต่อมา
- 2 ความบกพร่องด้านปัญญา (Cognitive Deficit) เกิดขึ้นเมื่อความคาดหวังของผลกรรมไม่สัมพันธ์กับการตอบสนองของตน ทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ลดลง
- 3 ความบกพร่องด้านอารมณ์ (Emotional Deficit) การที่บุคคลมีประสบการณ์ว่าตนไม่สามารถควบคุมผลกรรมทางลบที่เกิดขึ้นได้ ทำให้บุคคลเกิดความซึมเศร้า

ต่อมาพบว่าการศึกษาการช่วยตนเองไม่ได้ที่ศึกษาและพัฒนาเริ่มแรกมาจากสัตว์นั้นไม่เพียงพอเท่าที่ควรที่จะนำมาศึกษาในมนุษย์ สมมติฐานเดิมที่ทดลองกับสัตว์ แต่เมื่อนำมาศึกษาเพื่อใช้กับมนุษย์พบว่ามีปัญหา 2 ประการ คือสมมติฐานเดิมไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้น เกิดขึ้นกับทุกคนหรือเกิดเฉพาะบุคคลและไม่

สามารถอธิบายได้ว่า การช่วยตนเองไม่ได้ เมื่อใดเป็นแบบทั่วไป (General) และแบบจำเพาะ (Specific) และเมื่อใดเป็นแบบเรื้อรัง (Chronic) และแบบทันทีทันใด (Acute)

ความบกพร่องประการแรกของทฤษฎีเดิมเกี่ยวกับช่วยตนเองไม่ได้แบบสากลและการช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคล (Abramson, Seligman and Teasdale, 1978) จากการทดลองของ ฮิโรโต (Hiroto) บุคคลที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมเสียงรบกวนได้ เมื่อพยายามที่จะควบคุมการปิดเสียงนั้น แต่ทำไม่สำเร็จ บุคคลนั้นเชื่อว่าปัญหานั้นตนเองไม่สามารถแก้ไขได้และบุคคลอื่นก็ไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้เช่นกันจึงทำการหยุดเสียงไม่ได้ ถ้าเลือกได้บุคคลนั้นอาจเชื่อว่าปัญหานั้นมีทางแก้ไข แต่ตนเองขาดความสามารถที่จะแก้ปัญหานั้น ซึ่งบุคคลอื่นอาจทำการแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จ สมมติฐานเดิมไม่ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างนี้ การแก้ไขความบกพร่องนี้ โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างการช่วยตนเองไม่ได้แบบสากล (Universal Helplessness) และการช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคล (Personal Helplessness) ได้ดังนี้ คือ

การช่วยตนเองไม่ได้แบบสากล (Universal Helplessness) เป็นลักษณะความเชื่อของบุคคลที่เชื่อว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอิสระจากการตอบสนองของตนเอง และเป็นอิสระจากการตอบสนองของบุคคลอื่น เช่น เด็กที่เป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาว พ่อและแม่พยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือนลูก แต่ก็ไม่มีหนทางที่จะช่วยเหลือนได้ พ่อและแม่จึงเชื่อว่า ตนเองและบุคคลอื่นๆ ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือนเด็กได้ ในที่สุดจะแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือนตนเองไม่ได้

การช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคล (Personal Helplessness) เป็นลักษณะที่บุคคลเชื่อว่า มีการตอบสนองที่จะนำไปสู่ผลกระทบนั้นได้ แต่ตนเองขาดความสามารถที่จะทำพฤติกรรมนั้น เช่น เด็กนักเรียนที่พยายามทุกวิธี ที่จะให้ได้คะแนนระดับดีๆ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เขาเชื่อว่า มีหนทางที่ทำได้ แต่ตนเองไม่สามารถทำได้สำเร็จ

ความแตกต่างระหว่างการช่วยตนเองไม่ได้แบบสากล และการช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคล สามารถแสดงได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการช่วยตนเองไม่ได้แบบสากล และการช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคล

บุคคลอื่น (Other)	ตนเอง (self)	
	บุคคลคาดว่าผลกรรมสอดคล้องกับการตอบสนองของตน	บุคคลคาดว่าผลกรรมไม่สอดคล้องกับการตอบสนองตนเอง
บุคคลคาดหวังว่าผลกรรมสอดคล้องกับการตอบสนองตรงกับบุคคลอื่น	1	3 (การอนุมานสาเหตุภายใน)
บุคคลคาดหวังว่าผลกรรมไม่สอดคล้องกับการตอบสนองของบุคคลอื่น	2	4 (การอนุมานสาเหตุภายนอก)

ดัดแปลงจาก (Abramson, Seligman และ Teasdale (1978)

ความบกพร่องประการที่ 2 ของสมมติฐานเดิม คือไม่สามารถอธิบายได้ว่าการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ เมื่อใดเป็นแบบทั่วไป (Generality) และแบบจำเพาะ (specific) และเมื่อใดเป็นแบบเรื้อรัง (Chronic) และแบบทันทีทันใด (Acute) การแก้ไขความบกพร่องนี้ได้ นำการอนุมานสาเหตุมาร่วมในการอธิบาย บุคคลที่เกิดการช่วยตนเองไม่ได้เริ่มแรกเรียนรู้ว่าผลกรรมและการตอบสนองเป็นอิสระต่อกัน คือตนเองไม่สามารถควบคุมผลกรรมนั้นได้จึงมีการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เกิดขึ้น การอนุมานสาเหตุนี้มีผลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมและการตอบสนองในอนาคต ดังนั้นจึงตัดสินผลของความบกพร่องนั้นเป็นแบบเรื้อรัง หรือแบบทั่วไป ซึ่งบุคคลจะมีการอนุมานสาเหตุเป็นแบบทั่วไป แบบจำเพาะ หรือการอนุมานสาเหตุอาจเป็นแบบเรื้อรังหรือแบบชั่วคราว

ต่อมาในปี ค.ศ.1974 Weiner และคณะ เสนอมิติในการอนุมานสาเหตุเป็นมิติหลัก 2 มิติ คือ

1. ความคงที่ และ ไม่คงที่ (Stable-unstable)

ความคงที่ (Stable) เป็นความคงอยู่ที่ยาวนานและเกิดขึ้นซ้ำๆ กัน

ความไม่คงที่ (Unstable) เป็นความคงอยู่ระยะสั้น หรือเกิดชั่วคราวชั่วคราว

2. การระบุเหตุภายใน และการระบุเหตุภายนอก (Internal-external)

การระบุเหตุภายใน (Internal) เป็นการอนุมานสาเหตุว่า เหตุการณ์นั้นเกิดจากตนเอง

การระบุเหตุภายนอก (External) เป็นการอนุมานสาเหตุว่า เหตุการณ์นั้นเกิดจากบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น

ในปี ค.ศ. 1978 Abramson และคณะได้ทำการศึกษาและเสนอว่ามีมิติที่ 3 คือ ความทั่วไป และความจำเพาะ มาร่วมในการอธิบายการอนุมานสาเหตุ ซึ่งความทั่วไปมีการแผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่นๆ ขณะที่ความจำเพาะจะไม่แผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่น ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะการอนุมานสาเหตุ และตัวอย่างโดยพิจารณา จาก 3 มิติ ประกอบกัน

มิติ (Dimension)	การอนุมานสาเหตุภายใน (Internal)		การอนุมานสาเหตุภายนอก(External)	
	ความคงที่ (stable)	ความไม่คงที่ (unstable)	ความคงที่ (stable)	ความไม่คงที่ (unstable)
ความทั่วไป (Global)	ขาดความขยัน	เหนื่อยล้า	ความไม่ยุติธรรม ของการสอบ	เป็นวันศุกร์ที่ 13
ความจำเพาะ (Specific)	ขาดความสามารถ ในวิชาคณิตศาสตร์	มีปัญหาซับซ้อนใจ ในวิชาคณิตศาสตร์	ความไม่ยุติธรรม ในการสอบวิชา คณิตศาสตร์	หมายเลขข้อสอบ คณิตศาสตร์เป็น เลข 13

ดัดแปลงจาก Abramson, Seligman และ Teasdale (1978)

จากตารางที่ 2 การอนุมานสาเหตุการได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำในมิติความทั่วไปทั้ง 4 แบบ คือ

- การอนุมานสาเหตุว่าขาดความขยัน เป็นการอนุมานสาเหตุแบบภายใน ความคงที่ ความทั่วไป
- การอนุมานสาเหตุว่าเกิดจากความเหนื่อยล้า เป็นการอนุมานสาเหตุแบบภายใน ความไม่คงที่ ความทั่วไป
- การอนุมานสาเหตุว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในการสอบ เป็นการอนุมานสาเหตุแบบภายนอก ความคงที่ ความทั่วไป
- การอนุมานสาเหตุว่าเป็นวันที่ไม่ดี เป็นการอนุมานสาเหตุแบบภายนอก ความไม่คงที่ ความทั่วไป

การที่บุคคลมีการอนุมานสาเหตุการในมิติความทั่วไปทั้ง 4 แบบนี้ อาการที่เกิดจากการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้สามารถขยายเข้าไปยังสถานการณ์อื่นอีก เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ใหม่

การอนุมานสาเหตุในมิติความคงที่ (Stability) อาการของการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเป็นระยะเวลานาน ถ้าบุคคลอนุมานสาเหตุของการได้คะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ต่ำว่า ขาดความขยัน ขาดความสามารถ หรือไม่ได้รับความยุติธรรมในการสอบถ้าการอนุมานสาเหตุว่าเกิดจากความไม่คงที่ คือการอนุมานสาเหตุการได้คะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ต่ำว่า เกิดจากความอ่อนเพลีย ความคับข้องใจในปัญหาคณิตศาสตร์ วันโชคร้าย หรือไม่มีโชคในการสอบ บุคคลไม่จำเป็นต้องเกิดอาการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ในครั้งต่อไป นอกจากนี้การอนุมานสาเหตุของการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ รูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายโดยอธิบายสาเหตุจากมิติภายใน ความคงที่ ความทั่วไปมีความสัมพันธ์กับอาการซึมเศร้าและมีการสูญเสียการนับถือตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่างๆกับความซึมเศร้าและการนับถือตนเอง

1. มิติภายใน จะเกิดการสูญเสียการนับถือตนเองในเหตุการณ์เลวร้าย ถ้าอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายจากปัจจัยภายใน แต่ถ้าอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายจากปัจจัยภายนอกการสูญเสียการนับถือตนเองมีโอกาสเกิดได้น้อย

2. มิติความสม่ำเสมอหรือคงที่ มิตินี้มีผลกระทบที่เรื้อรังต่อการช่วยตนเองไม่ได้และอาการซึมเศร้าที่เกิดตามมาจากเหตุการณ์เลวร้าย ถ้าอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยความคงที่ความซึมเศร้ายังคงอยู่ต่อไป ถ้าอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยความไม่คงที่ความซึมเศร้าก็จะอยู่เพียงชั่วระยะหนึ่ง

3. มิติความทั่วไป มีอิทธิพลต่อความบกพร่องในการแผ่ขยาย ถ้าบุคคลเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากปัจจัยทั่วไป การช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้สามารถเกิดกับสถานการณ์อื่นๆ ด้วย แต่ถ้าเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากปัจจัยจำเพาะ การเกิดการช่วยไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้จะเกิดเป็นวงแคบ (Peterson and Seligman, 1984)

ความตรงของการอนุมานสาเหตุที่ปรับปรุงใหม่ (Validity of Attributional Reformulation)

ในสมมติฐานที่ปรับปรุงใหม่ ประกอบด้วย เหตุการณ์ในการทดลอง ซึ่งนักทฤษฎีได้ทำการทดสอบสิ่งที่ Abramson และ คณะ (1978) ได้ศึกษาไว้ พบว่ามีเหตุการณ์ที่ตรงกัน ดังนี้

1. ความบกพร่องจากการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้

ความบกพร่องเป็นผลจากการแสดงถึงการไม่สามารถควบคุมผลกระทบและการตอบสนองทำให้เกิดความบกพร่องทางด้านแรงจูงใจ ซึ่งแสดงออกถึงความไม่สามารถในการหลีกเลี่ยงเสียงดัง และความบกพร่องด้านปัญญา ซึ่งแสดงออกโดยไม่สามารถมองรูปแบบในการเรียงสลับอักษรของคำ (anagrams)

สมมติฐานใหม่ยังอธิบายว่าการไม่สามารถควบคุมผลกระทบ สามารถข้ามไปสู่สถานการณ์อื่นและยังคงอยู่ในระยะเวลาต่อมา ไม่สามารถอธิบายในรูปแบบของสมมติฐานเดิม แต่อธิบายโดยใช้มิติของการอนุมานสาเหตุคือ ความทั่วไป และความคงที่ มาร่วมในการอธิบายจากการทดลองของ Roth และ Kubal (1975) แบ่งผู้ร่วมทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มแรกถูกทำให้เชื่อว่า การทดสอบนั้นเป็นสิ่งที่มีผลต่อเกรดของการเรียน (Important) และอีกกลุ่มทำให้เชื่อว่า การทดสอบนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีผลต่อเกรดของการเรียน (Unimportant) ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มแรกแสดงออกถึงความบกพร่องด้านปัญญา สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มแรกนี้ใช้การอนุมานสาเหตุแบบความทั่วไป ภายใน และความคงที่ ดังนั้น ความคาดหวังของการไม่สามารถควบคุมการกระทำจะย้อนกลับไปในสถานการณ์ใหม่และเกิดความบกพร่องด้านปัญญา แต่ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ไม่มีผลต่อเกรดการเรียนมีการอนุมานสาเหตุ ความจำเพาะและความไม่คงที่ ซึ่งกลุ่มนี้ไม่เกิดความคาดหวังของการช่วยตนเองไม่ได้ในงานถัดไปจึงไม่แสดงออกถึงความบกพร่องในการกระทำ เช่นเดียวกัน Douglas และ Anisman (1975) พบว่าผู้ร่วมการทดลองที่สับสนและเชื่อว่างานที่ทำเป็นงานที่ง่ายจะเกิดความบกพร่องด้านปัญญา ในขณะที่ผู้ร่วมการทดลองที่สับสน และคิดว่างานที่ทำเป็นงานที่ยากจะไม่เกิดความบกพร่องด้านปัญญา

2. เหตุการณ์ในการอนุมานสาเหตุ

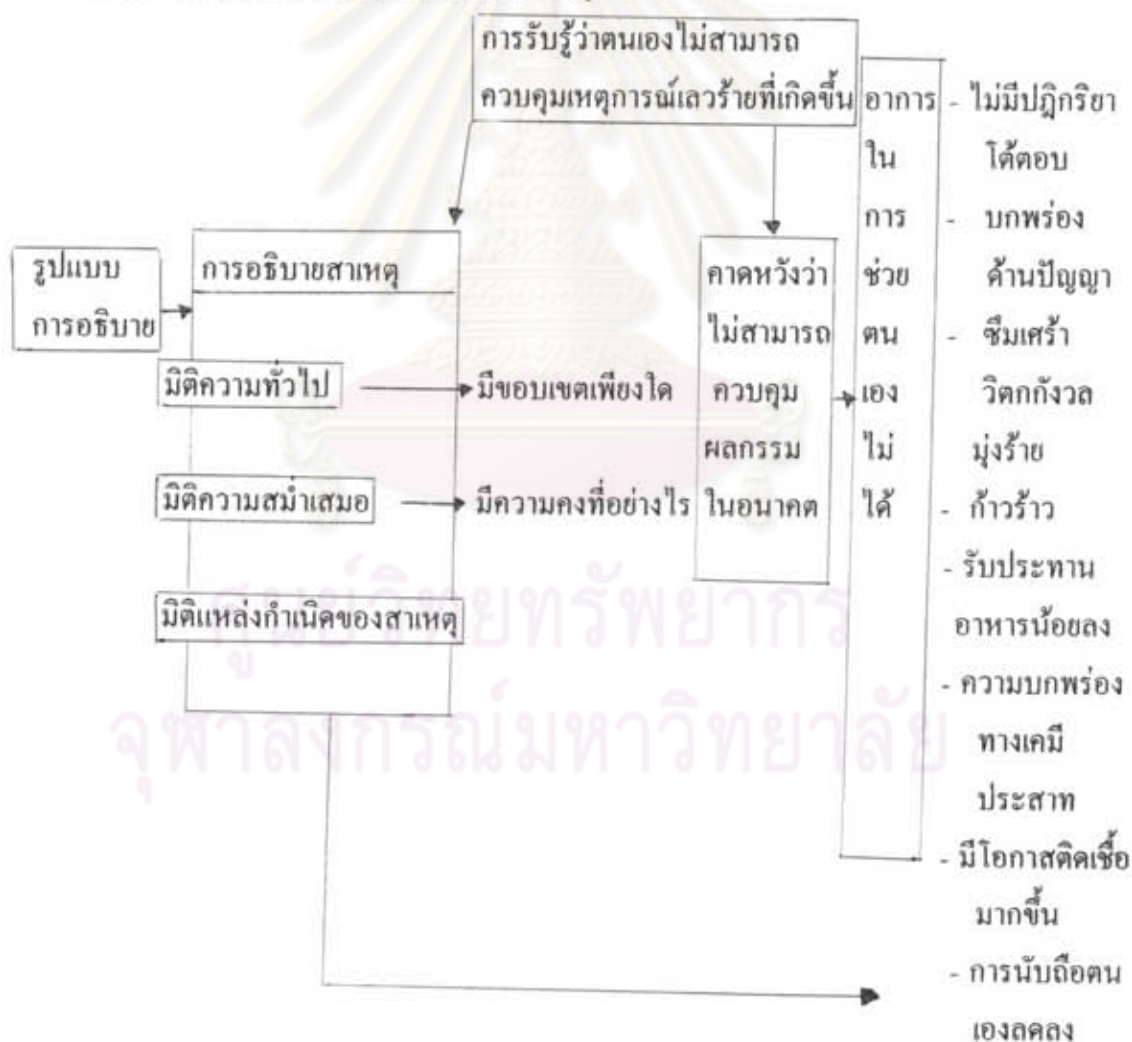
ความบกพร่องของการกระทำจะเกิดขึ้นทั้งในกรณีของการช่วยตนเองไม่ได้แบบสากลและการช่วยตนเองไม่ได้ส่วนบุคคลทั้ง 2 กรณี ความคาดหวังของผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอิสระจากการตอบสนอง ดังนั้นการอนุมานสาเหตุของการช่วยตนเองไม่ได้ ด้วยปัจจัยความคงที่และความทั่วไป ทำให้เกิดความบกพร่องในการกระทำข้ามเวลาและข้ามสถานการณ์มากกว่าการอนุมานสาเหตุด้วยปัจจัยความไม่คงที่ และความจำเพาะ มีงานวิจัยที่สนับสนุนประเด็นนี้ เช่นงานวิจัยของ Tennen และ Eller (1977) ได้ให้ผู้ร่วมทดลองที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ สะกดคำที่ง่ายและคำที่ยาก พบว่า บุคคลที่เกิดความล้มเหลวไม่สามารถแก้ปัญหาที่ง่าย มีการอนุมานสาเหตุว่า ขาดความสามารถ (ปัจจัยภายใน ความคงที่ และความทั่วไป) ขณะที่บุคคลที่เกิดความล้มเหลวในการที่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่ยาก มีการอนุมานสาเหตุว่าเป็นงานที่ยาก (ปัจจัยภายนอก ความคงที่ และความจำเพาะ)

3. การเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในงานทางด้านทักษะ

บุคคลที่เกิดการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ในการทำงานทางด้านทักษะ มีความคาดหวังเกี่ยวกับเรื่องความสำเร็จของงานในอนาคตน้อยกว่าบุคคลที่ไม่เกิดการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ นั่นคือ เกิดการรับรู้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอิสระจากการตอบสนองในงานทางด้านทักษะ

กระบวนการในการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้

กระบวนการในการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยเกิดอาการของการช่วยตนเองไม่ได้ อาการเหล่านี้ ได้แก่ การไม่ต่อสู้ ความบกพร่องด้านปัญญา ความบกพร่องด้านอารมณ์รวมทั้งอารมณ์เศร้า ความวิตกกังวลและความมึนงง ซึ่งจะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ดังภาพ ที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการของการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้

(Peterson and Seligman 1984)

จากภาพที่ 1 ในทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ การที่บุคคลคาดหวังว่าตนเองไม่สามารถควบคุมผลกระทบในอนาคตได้ เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดอาการทั้งหมดในการช่วยตนเองไม่ได้ ยกเว้นการสูญเสียการนับถือตนเอง เมื่อใดก็ตามที่ความคาดหวังนี้เกิดขึ้นอาการต่าง ๆ ก็ก็จะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะแสดงออก เมื่อบุคคลมีการรับรู้สาเหตุการณ์เลวร้ายที่ได้รับไม่สามารถควบคุมได้ สภาพของเหตุการณ์เลวร้ายและรูปแบบการอธิบายมีอิทธิพลต่อความคาดหวัง การอธิบายสาเหตุด้วยปัจจัยความทั่วไป นำไปสู่การสร้างความคาดหวังที่ไม่สามารถควบคุมผลกระทบได้ การเกิดการช่วยตนเองไม่ได้ก็จะแผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่นๆ ถ้าการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยความคงที่ ความคาดหวังที่เกิดขึ้นก็จะคงอยู่เป็นเวลานาน และอาการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดขึ้นก็จะคงอยู่เป็นระยะเวลาเช่นกัน แต่ถ้าอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยภายในก็จะเกิดอาการการสูญเสียการนับถือตนเอง ดังนั้นการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายมีอิทธิพลต่อการแผ่ขยายระยะเวลาของอาการการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้และการสูญเสียการนับถือตนเอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอธิบายสาเหตุ

1. ความเป็นจริงของเหตุการณ์เลวร้าย ถ้าเหตุการณ์เลวร้ายเป็นไปตามความคาดหวังของการช่วยตนเองไม่ได้ เช่น การตายของคู่สมรสจะเป็นการสูญเสียที่เป็นความคงที่ และความทั่วไป เพราะคู่สมรสจะไม่กลับมาอีก อีกฝ่ายหนึ่งต้องทำกิจกรรมต่างๆ เพียงผู้เดียว

2. แนวโน้มที่จะเลือกประเภทการอธิบาย สำหรับเหตุการณ์เลวร้ายและเหตุการณ์ดี สามารถจำแนกรูปแบบที่แต่ละบุคคลเลือกอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ และเรียกรูปแบบนี้ว่า รูปแบบการอธิบาย (Explanatory Style) รูปแบบการอธิบายนี้มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง ซึ่งสามารถทำนายการเกิดอาการของการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการอธิบาย (Peterson and Seligman, 1984)

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการอธิบาย และอาการซึมเศร้าพบว่ามีที่มาของรูปแบบการอธิบาย มาจากหลาย ๆ สาเหตุ

1. การถ่ายทอดรูปแบบการอธิบายมาจากบิดา และมารดา

Seligman และคณะ (1984) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายและอาการซึมเศร้าของเด็กและบิดา มารดา พบว่า รูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายของมารดาและเด็กมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .39, p < .01$) และรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์ของมารดา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นทางบวกกับอาการซึมเศร้าของเด็ก อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ($r = .42, p < .005$) ขณะที่รูปแบบการอธิบายระหว่างบิดาและเด็กยังไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

2. การได้รับรูปแบบการอธิบายมาจากการให้ข้อมูลจากครู

Dweck และ Licht (1980) ได้ศึกษารูปแบบการอธิบายการให้เกรดของครู เมื่อเด็กชายและเด็กหญิงสอบตกในชั้นเรียนพบว่าครูให้การอธิบายสาเหตุของเด็กหญิงว่าเกิดจากปัจจัยภายใน ความคงที่ ความทั่วไป และให้การอธิบายสาเหตุของเด็กชายว่าเกิดจากปัจจัยความไม่คงที่ และความจำเพาะ นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาโดยให้เกรด 4 แก่เด็กชายและเด็กหญิงที่ไม่สามารถแก้ปัญหาคำได้ พบว่าเด็กชายเกิดอาการช่วยตนเองไม่ได้น้อยกว่าเด็กหญิงและเด็กชายมีการอธิบายถึงความล้มเหลวในงานว่าเกิดจากปัจจัยภายใน ความคงที่ และความทั่วไป ที่น้อยกว่าเด็กหญิง

3. การได้รับความบอบซ้ำทางจิตใจครั้งแรกของบุคคล

Brown และ Harris (1978) ได้สัมภาษณ์สตรีที่ใช้แรงงาน และสตรีชั้นกลาง ในประเทศอังกฤษ พบว่าร้อยละ 20 ของสตรีที่ใช้แรงงานแสดงอาการซึมเศร้ามาก และสตรีเหล่านี้ มารดาได้เสียชีวิตแล้วก่อนพวกเขาจะอายุ 11 ปีการสูญเสียมารดาเป็นผลจากความคงที่ และเป็นความทั่วไป สตรีเหล่านี้จะมีรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายอื่น ๆ ด้วยปัจจัยภายใน ความคงที่และความทั่วไปเช่นเดียวกัน

รูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการศึกษารูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Dweck และ Repucci (1973) ได้แสดงถึงผลของการอนุมานสาเหตุความล้มเหลวเกี่ยวกับการขาดความสามารถ และขาดความพยายามพบว่า เมื่อเด็กหญิงสอบไม่ผ่านมีการอนุมานสาเหตุว่า ขาดความสามารถ และทำแบบทดสอบต่อมาได้ไม่ดี ซึ่งการขาดความสามารถนี้ เป็นการอนุมานสาเหตุแบบ ความทั่วไป ภายในและความคงที่ และเกิดความล้มเหลวกับความคาดหวังในงานใหม่ สำหรับเด็กชายการอนุมานสาเหตุความล้มเหลวว่า ขาดความพยายาม เป็นการอนุมานสาเหตุแบบความไม่คงที่ ความจำเพาะ และภายใน และ มีความพยายามมากขึ้นในงานต่อมา

Dweck และ Licht (1980) ได้แสดงถึงการตอบสนองที่ต่างกันต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของเด็กนักเรียนที่ช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ และเด็กที่มีความชำนาญในงานทางด้านทักษะ (Mastery-orientation) พบว่า เด็กที่มีอาการช่วยตนเองไม่ได้ และเด็กที่มีความชำนาญในงานทางด้านทักษะมีความแตกต่างกันในความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ เมื่อมีความล้มเหลวเกิดขึ้นความคิดของเด็กที่ช่วยตนเองไม่ได้จะพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์นั้นและเด็กมองความสำเร็จ

ที่ได้รับเป็นความ โชคดีไม่ใช่จากทักษะและมองความล้มเหลวว่าเป็นการสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของตน แต่เด็กในกลุ่มที่ชำนาญในงานทางด้านทักษะมีความคิดตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก คือเด็กยังจำความสำเร็จได้ มองการกระทำนั้นเป็นการแสดงถึงความสามารถยังคงมีการคาดหวังความสำเร็จต่อไป

Nolen-Hoeksema, Girgus และ Seligman (1986) ศึกษาถึงอาการซึมเศร้าของเหตุการณ์ในชีวิตและรูปแบบการอธิบายเป็นการประยุกต์ทฤษฎี เพื่อทำนายผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความซึมเศร้า ได้ศึกษากับนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 จำนวน 168 คน โดยการวัดระดับความซึมเศร้าของเด็ก (Children's Depression Inventory : CDI) และให้ตอบแบบสอบถามการอนุมานสาเหตุของเด็ก (Children's Attributional Style Questionnaire : CASQ) นำคะแนนแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุนี้ มาเปรียบเทียบกับคะแนนมาตรฐานการทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (California Achievement Test) และการประเมินพฤติกรรมความช่วยเหลือตนเองไม่ได้ของนักเรียน โดยครู ผลการศึกษาพบว่าคะแนนจากแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุ มีสหสัมพันธ์ทางบวก กับคะแนนมาตรฐานการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = .26, p < .05$) มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับการประเมินพฤติกรรมช่วยเหลือตนเองไม่ได้โดยครู ($r = -.51, p < .001$) และมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับพฤติกรรมความรอบรู้ของเด็ก (Mastery behavior) ($r = .56, p < .001$)

จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีรูปแบบการอธิบายที่ไม่เหมาะสม (รูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย) คือเด็กที่มีการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยภายใน ความคงที่ และความทั่วไป และอธิบายเหตุการณ์ดี ด้วยปัจจัยภายนอก ความไม่คงที่ และความจำเพาะเกิดอาการซึมเศร้าและมีปัญหาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในประเทศไทย มีงานวิจัยที่ ประสูต ทรัพย์วงศ์มาส (2534) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ และทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยศึกษากับเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คนให้ตอบแบบวัดรูปแบบการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายในการเรียนที่สร้างขึ้น ตามแนวทฤษฎีการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ASQ และ Academic ASQ จำนวน 20 สถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ ในลักษณะมองโลกในแง่ดี คืออธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้าย ในลักษณะการอนุมานสาเหตุจากปัจจัยภายนอก ความไม่สม่ำเสมอ และความจำเพาะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย คืออธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายในลักษณะการอนุมานสาเหตุจาก

ปัจจัยภายใน ความสม่ำเสมอ และความทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คะแนนการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิตินัยสม่ำเสมอ และมิตินัยความทั่วไปของนักเรียนมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สำหรับการศึกษารูปแบบการอธิบายกับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ยังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทย แต่งานวิจัยในต่างประเทศมีการศึกษารูปแบบการอธิบายกับนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 โดยใช้แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test) แบบทดสอบวัดความซึมเศร้า (Beck Depression Inventory) มาร่วมในการศึกษาเพื่อหาสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

Peterson และ Barrett (1987) ศึกษาแบบการอธิบายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยปี 1 จำนวน 87 คน ให้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

- เป้าหมายการเรียน (Academic goals) ให้กลุ่มตัวอย่างให้เขียนเป้าหมายในการเรียน 5 ข้อคะแนนจะได้เป้าหมายที่เฉพาะตั้งแต่ 0% ถึง 100%

- แบบทดสอบวัดความซึมเศร้า (Beck Depression Inventory) เป็นแบบวัดการรายงานตนเอง ซึ่งจะมีอาการซึมเศร้า 21 อาการ คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 63

- แบบวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุในการเรียน (Academic Attributional Style Questionnaire) ประกอบด้วยเหตุการณ์สมมติขึ้น 12 สถานการณ์ และให้เลือกวิธีที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

1. ขอความช่วยเหลือจากอาจารย์
2. ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน และผู้กววิชา
3. ขอความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาทางวิชาการ
4. ไม่ขอความช่วยเหลือแต่ทำงานให้มากขึ้น
5. ไม่ขอความช่วยเหลือ และทำงานน้อยลง
6. รู้สึกโกรธ
7. รู้สึกเศร้า
8. เก็บไว้ในใจ

การตอบ ข้อ 1-4 สะท้อนถึงมีความกระตือรือร้น และเผชิญกับปัญหาด้วยความล้มเหลว ข้อ 5-8 สะท้อนถึงการตอบสนองที่ถดถอย ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือก ข้อ 1-4 จะได้รับ 2 คะแนน ถ้าเลือกข้อ 5-8 จะได้รับ 1 คะแนน ดังนั้นคะแนนจะมีตั้งแต่ 12 ถึง 24 คะแนน

- การขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

- คะแนนที่ได้จากการวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test) และเกรดเฉลี่ยของนักศึกษา

ผลการศึกษา พบว่าสหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างรูปแบบการอธิบายกับเกรดเฉลี่ยมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบ ($r = -.28, p < .01$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาที่ใช้รูปแบบการอธิบายแบบภายใน ความคงที่ และความทั่วไป สำหรับเหตุการณ์เลวร้ายมีผลการเรียนที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบการอธิบายมีสหสัมพันธ์บางส่วนทางลบกับ เป้าหมายเฉพาะ ($r = -.30, p < .005$) และการเข้ารับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ($r = -.29, p < .02$) เป้าหมายเฉพาะมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับเกรดเฉลี่ย ($r = .25, p < .02$) และการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษามีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับเกรดเฉลี่ย ($r = .25, p < .05$)

รูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน

รูปแบบการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้มีแนวโน้มที่จะอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายด้วย ปัจจัยภายใน ความคงที่ และความทั่วไป (รูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย) จึงได้มีการทดสอบการทำนายนี้ที่มีผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของบุคคล

Seligman และ Schulman (1986) ศึกษา รูปแบบการอธิบาย โดยใช้แบบทดสอบ ASQ ทำการศึกษาเกี่ยวกับพนักงานขายประกันชีวิต ซึ่งเป็นอาชีพที่น่าสนใจศึกษา เพราะพบว่า 78% ของพนักงานขายประกันชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา มักจะออกจากงานภายใน 3 ปี จึงทำการศึกษา 2 กรณี กรณีแรกศึกษากับพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานจำนวน 94 คน ให้ตอบแบบวัด ASQ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ 12 เหตุการณ์ ครึ่งหนึ่งเป็นเหตุการณ์ดี และอีกครึ่งหนึ่งเป็นเหตุการณ์เลวร้าย และวัดผลสัมฤทธิ์ในการทำงานจากคำตอบแทนทุก ๆ 3 เดือนของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานที่มีคะแนนรวมอยู่ในครึ่งบนของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุ (ผู้มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดี) ขายประกันได้มากกว่า พนักงานที่มีคะแนนรวมอยู่ในครึ่งล่างของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุ (ผู้มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย) ถึง 37% กรณีที่ 2 ทำการศึกษากับพนักงานที่เข้ามาทำงานใหม่ จำนวน 101 คน หลังจากนั้น 1 ปี พบว่ามีพนักงานที่ยังคงทำงานอยู่ 42 คน อีก 59 คนได้ลาออก ในจำนวนที่เหลืออยู่ 42 คน นั้นมี 28 คน ที่ได้คะแนนอยู่ครึ่งบนของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม (ผู้มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดี) และมีพนักงาน 14 คน ได้คะแนนรวมอยู่ในครึ่งล่างของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม (ผู้มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย) ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีความ ASQ อยู่ในครึ่งบน สามารถขายประกันได้มาก

กว่าผู้มีคะแนนอยู่ในครึ่งล่าง ซึ่งในการศึกษาเหล่านี้สามารถทำนายได้ว่าผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายในการมองโลกในแง่ดีมีความท้าทายในการทำงานและมีผลสัมฤทธิ์จากการทำงานมากกว่าผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายในการมองโลกในแง่ร้าย

แนวการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบการอธิบายตามแนวทฤษฎีการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกับการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นเหตุการณ์สมมติทั้ง 23 สถานการณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ใน 3 มิติ คือ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความสม่ำเสมอ และมิติความทั่วไป กับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎีของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ใน 3 มิติ คือ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความสม่ำเสมอ และมิติความทั่วไป กับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดี มีคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎีสูงกว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย
2. นักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดี มีคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย
3. คะแนนการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี

4. คะแนนการอนุমানสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติความสม่ำเสมอของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี
5. คะแนนการอนุমানสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติความทั่วไปของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี
6. คะแนนการอนุমানสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาล
7. คะแนนการอนุমানสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติความสม่ำเสมอของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาล
8. คะแนนการอนุমানสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ในมิติความทั่วไปของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการอนุমানสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล ซึ่งเป็นเหตุการณ์สมมติทั้ง 23 สถานการณ์
2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาคะแนนจากวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ในภาคการศึกษาดัน ปีการศึกษา 2538 ที่สังกัดสถาบันการศึกษาของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือรูปแบบการอธิบายของนักศึกษาเมื่อประสบกับเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล แบ่งเป็น 3 มิติ คือ

1.1 มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ

1.2 มิติความสม่ำเสมอ

1.3 มิติความทั่วไป

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน โดยศึกษาจากคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี ของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2538

2.2 การปฏิบัติกรพยาบาล ศึกษาจากคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาลทั้งในชั้นเรียน และบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2538

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการอธิบาย หมายถึง การอธิบายที่บุคคลอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล แบ่งเป็น 3 มิติ คือ

1.1 มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ หมายถึง การอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ว่าสาเหตุนั้นเกิดจากสาเหตุภายนอก หรือสาเหตุภายใน

1.1.1 การอนุมานสาเหตุภายนอก หมายถึง สาเหตุที่นั้นเกิดจากสิ่งแวดล้อมสถานการณ์ต่างๆ หรือเกิดจากบุคคลอื่น

1.1.2 การอนุมานสาเหตุภายใน หมายถึง สาเหตุที่นั้นเกิดจากตัวเอง

เครื่องมือวัด โดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล

ถ้า นักศึกษาอนุมานสาเหตุจากสาเหตุภายใน จะได้คะแนน 1 คะแนน

ถ้า นักศึกษาอนุมานสาเหตุจากสาเหตุภายนอก จะได้คะแนน 7 คะแนน

ถ้า นักศึกษาอนุมานสาเหตุระหว่างสาเหตุภายใน และสาเหตุภายนอก จะได้คะแนน 2-6 คะแนน ตามลำดับ

1.2 มิติความสม่ำเสมอ หมายถึง การอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลว่าสาเหตุนั้นเป็นความสม่ำเสมอ หรือความไม่สม่ำเสมอ

1.2.1 ความสม่ำเสมอ หมายถึง สาเหตุที่นั้นจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและคงอยู่ช่วงเวลา

- 1.2.2 ความไม่สม่ำเสมอ หมายถึง สาเหตุนั้นเกิดซ้ำครั้งซ้ำคราวในระยะเวลาสั้น เครื่องมือวัดโดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล
 ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุว่าเป็นความสม่ำเสมอ จะได้คะแนน 1 คะแนน
 ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุว่าเป็นความไม่สม่ำเสมอ จะได้คะแนน 7 คะแนน
 ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุระหว่าง ความสม่ำเสมอ และความไม่สม่ำเสมอ จะได้คะแนน

2-6 คะแนน ตามลำดับ

1.3 มิติความทั่วไป หมายถึง การอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลว่าสาเหตุนั้นเป็นความทั่วไป หรือความจำเพาะ

1.3.1 ความทั่วไป หมายถึง สาเหตุนั้นมีผลกระทบเกิดข้ามสถานการณ์

1.3.2 ความจำเพาะ หมายถึง สาเหตุนั้นเกิดเป็นบางสถานการณ์และจะไม่มีผลต่อสถานการณ์อื่นๆ

เครื่องมือวัดโดยใช้แบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาล

ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุว่าเป็นความทั่วไป จะได้คะแนน 1 คะแนน

ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุว่าเป็นความจำเพาะ จะได้คะแนน 7 คะแนน

ถ้านักศึกษาอนุมานสาเหตุระหว่าง ความทั่วไป และความจำเพาะ จะได้คะแนน 2-6

คะแนน ตามลำดับ

2. รูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดี หมายถึง รูปแบบการอธิบายที่บุคคลอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลด้วยปัจจัยที่ค่อนข้างเชิงสัมพัทธ์ไปทางสาเหตุภายนอก ความจำเพาะ และความไม่สม่ำเสมอ หรือบุคคลที่ได้คะแนนในแต่ละมิติของแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลอยู่บนครึ่งบนของมัธยฐาน

3. รูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย หมายถึง รูปแบบการอธิบายที่บุคคลอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลด้วยปัจจัยที่ค่อนข้างเชิงสัมพัทธ์ไปทางสาเหตุภายใน ความทั่วไป และความสม่ำเสมอ หรือบุคคลที่ได้คะแนนในแต่ละมิติของแบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลอยู่ครึ่งล่างของมัธยฐาน

4. นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 สังกัดสถาบันการศึกษาของรัฐซึ่งสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และ สภากาชาดไทย

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) วิชาการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ในภาคการศึกษาด้าน ปีการศึกษา 2538

6. การปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง คะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) ที่นักศึกษาได้รับจากการปฏิบัติการพยาบาลทั้งในชั้นเรียน และการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ปีที่ 2 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2538

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่านักศึกษาที่มีรูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายด้วยปัจจัยภายใน ความคงที่ และความทั่วไป (มองโลกในแง่ร้าย) มีผลการเรียนเป็นอย่างไรและจะสัมพันธ์กับผลของการปฏิบัติงานทางการพยาบาลหรือไม่
2. ผลที่ได้รับจากการศึกษานำไปประยุกต์ใช้กับนักศึกษาระดับอื่นๆ หรือกับวิชาอื่นๆ นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปศึกษากับบุคคลในวัยทำงานหรือบุคคลที่ซึมเศร้าได้
3. ผลที่ได้รับจากการศึกษานำไปใช้ในการป้องกันไม่ให้เกิดอาการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้กับนักเรียน นักศึกษาหรือ บุคคลทั่ว ๆ ไป โดยให้มีการอนุมานสาเหตุที่เหมาะสม
4. ผลที่ได้รับจากการศึกษานำไปใช้ในการทำให้ บิดา มารดา และครู ตระหนักถึงความสำคัญของการอธิบายสาเหตุ และมีการอธิบายสาเหตุที่เหมาะสมกับเด็ก เพราะบุคคลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อเด็กที่จะพัฒนารูปแบบการอธิบายที่เหมาะสมต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย